EIROPAS
KOMISIJA

Briselē, 22.9.2021.
COM(2021) 598 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS

Atjaunināta informācija par Grieķijas pastiprinātu uzraudzību — 2021. gada septembris

{SWD(2021) 273 final}

VISPĀRĪGA INFORMĀCIJA

Ekonomikas attīstība un rīcībpolitikas Grieķijā tiek uzraudzītas Eiropas ekonomikas politikas koordinēšanas pusgada ietvaros un pastiprinātās uzraudzības sistēmā atbilstīgi Regulas (ES) Nr. 472/2013 ([1]) 2. un 3. pantam. Veicot Grieķijas pastiprināto uzraudzību ([2]), atzīts, ka Grieķijai arī turpmāk ir jāīsteno pasākumi, lai novērstu ekonomikas un finanšu grūtību cēloņus vai varbūtējos cēloņus, vienlaikus īstenojot strukturālas reformas, lai atbalstītu noturīgu un ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi.

Pastiprinātā uzraudzība nodrošina vispusīgu satvaru, kas ļauj pārraudzīt ekonomikas attīstību un to, kā tiek īstenotas ilgtspējīgai ekonomikas atveseļošanai nepieciešamās rīcībpolitikas. Minētā uzraudzība ļauj regulāri novērtēt jaunākās ekonomiskās un finanšu norises Grieķijā, kā arī uzraudzīt valsts finansēšanas nosacījumus un atjaunināt parāda atmaksājamības analīzi. Pastiprinātā uzraudzība turklāt nodrošina satvaru novērtējumam par to, kā Grieķija pilda Eurogrupas 2018. gada 22. jūnija sanāksmē pausto vispārīgo apņemšanos turpināt un pabeigt reformas, kas noteiktas saskaņā ar Eiropas Stabilitātes mehānisma programmu, un nodrošināt, ka arī turpmāk tiek garantēta finansiālās palīdzības programmu ietvaros noteikto svarīgo reformu mērķu īstenošana. Šajā kontekstā pastiprinātās uzraudzības ietvaros tiek pārraudzīts, kā tiek īstenotas konkrētās saistības saskaņotajos termiņos līdz 2022. gada vidum pabeigt galvenās strukturālās reformas, kas saskaņā ar programmu sāktas sešās galvenajās jomās: i) fiskālā un fiskāli strukturālā politika, ii) sociālā labklājība, iii) finanšu stabilitāte, iv) darba un produktu tirgi, v) Grieķijas Aktīvu un līdzdalības korporācija un privatizācija un vi) valsts pārvaldes modernizācija ([3]).

Šis ir vienpadsmitais pastiprinātās uzraudzības ziņojums par Grieķiju. Ziņojuma pamatā ir konstatējumi, kas gūti 2021. gada 15. jūlija neklātienes apmeklējumā un regulārajā dialogā ar iestādēm. Apmeklējumu vadīja Eiropas Komisija sadarbībā ar Eiropas Centrālo banku ([4]); Starptautiskais Valūtas fonds piedalījās pēcprogrammas uzraudzības kontekstā, savukārt Eiropas Stabilitātes mehānisms piedalījās savas agrīnās brīdināšanas sistēmas ietvaros un atbilstoši 2018. gada 27. aprīļa Saprašanās memorandam par darba attiecībām starp Eiropas Komisiju un Eiropas Stabilitātes mehānismu. Šajā ziņojumā ir novērtēts, kā Grieķija ir īstenojusi savas Eurogrupai paustās apņemšanās attiecībā uz reformu pabeigšanu līdz 2021. gada vidum. Šis ziņojums nav piesaistīts nākamo no rīcībpolitikas atkarīgo parāda pasākumu piemērošanai, kas saskaņā ar apstiprināto grafiku (divreiz gadā) varētu notikt uz divpadsmitā ziņojuma pamata. Divpadsmito ziņojumu paredzēts publicēt novembrī.

([1]) Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES) Nr. 472/2013 (2013. gada 21. maijs) par to eurozonas dalībvalstu ekonomiskās un budžeta uzraudzības pastiprināšanu, kurās ir vai kurām draud nopietnas finanšu stabilitātes grūtības (OV L 140, 27.5.2013., 1. lpp.).

([2]) Komisijas Īstenošanas lēmums (ES) 2021/1279 (2021. gada 28. jūlijs) par pastiprinātās uzraudzības pagarināšanu Grieķijā.

([3]) https://www.consilium.europa.eu/media/35749/z-councils-council-configurations-ecofin-eurogroup-2018-180621-specific-commitments-to-ensure-the-continuity-and-completion-of-reforms-adopted-under-the-esm-programme_2.pdf.

([4]) ECB darbinieki piedalījās izvērtējumā, ievērojot ECB pilnvaras, un tādējādi nodrošināja speciālās zināšanas par finanšu sektora rīcībpolitikām un makroekonomiski svarīgiem jautājumiem, piemēram, par nominālajiem fiskālajiem mērķrādītājiem, ilgtspēju un finansējuma vajadzībām. Pirms izvērtēšanas apmeklējuma no 2021. gada 1. līdz 7. jūlijam notika tehniskais apmeklējums, arī neklātienē.

Saistības, ko Grieķija 2018. gada jūnijā uzņēmās pret Eurogrupas partneriem un kas ir pamats papildu parāda atvieglošanas pasākumu piemērošanai, tika noteiktas līdz 2022. gada vidum, un tādējādi Grieķijai ir sācies šīs vienošanās pēdējais gads. Lai gan daudzas saistības ir izpildītas, apmeklējuma mērķis bija precizēt neizpildīto reformu saistību izpildes jomu un grafiku.

VISPĀRĪGAIS NOVĒRTĒJUMS

Neatkarīgi no tā, ka ekonomika sāka atlabt vēlāk, nekā plānots, ir vērojamas pazīmes, kas liecina par ekonomikas agrāku atlabšanu, nekā bija gaidīts. Pēc lielās lejupslīdes 8,2 % apmērā 2020. gadā reālais IKP 2021. gada pirmajā un otrajā ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni palielinājās attiecīgi par 4,5 % un 3,4 %, ko veicināja investīcijas un krājumu pieaugums. Saskaņā ar Komisijas 2021. gada vasaras starpposma prognozi tiek paredzēts, ka 2021. gadā IKP pieaugs par 4,3 % un 2022. gadā – par 6,0 %, ņemot vērā atveseļošanas un noturības plānā paredzēto investīciju stimulu, kā arī fiskālo stimulu, ko rada valdības atbalsta pasākumi. Fiskālā politika joprojām ir atbalstoša, jo iestādes turpina sniegt mērķtiecīgu un pagaidu atbalstu ekonomikai, tostarp reaģējot uz katastrofālajiem ugunsgrēkiem, kas augustā skāra valsti. Nodarbinātības atbalsta pasākumi, kas jo īpaši tiek atbalstīti ar ES instrumentu bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*), nepārtraukts atbalsts darba tirgum līdz ar veselības aprūpes ierobežojumu atvieglošanu un tūrisma sezonas atsākšanos palīdzēja samazināt bezdarba līmeni 2021. gada otrajā ceturksnī līdz 15,9 % salīdzinājumā ar 17,1 % 2020. gada otrajā ceturksnī. Vakcinācijas kampaņa turpinās, tomēr prognozes joprojām ir saistītas ar lielu nenoteiktību, jo īpaši saistībā ar neseno Covid-19 gadījumu skaita pieaugumu vasarā sakarā ar koronavīrusa jaunu variantu izplatīšanos.

Nesen pieņemtajam atveseļošanas un noturības plānam būs svarīga nozīme, lai palīdzētu Grieķijai no Covid-19 pandēmijas iziet spēcīgākai. Grieķijas atveseļošanas un noturības plāns bija viens no pirmajiem plāniem, ko Padome pēc tam, kad 17. jūnijā Eiropas Komisija bija sniegusi pozitīvu novērtējumu, oficiāli apstiprināja 13. jūlijā. Grieķija 9. augustā saņēma avansa maksājumu 3,96 miljardu EUR apmērā. Plāns, kurā izklāstīti pasākumi, lai piesaistītu 17,8 miljardus EUR dotāciju veidā un 12,7 miljardus EUR aizdevumu veidā, atspoguļo ievērojamo darbu, kādu Grieķija ir ieguldījusi savu problēmu risināšanā. Tas ietver daudzas ar klimatu saistītas investīcijas un stimulēs digitalizāciju un daudzas reformas, kuru pamatā ir iepriekšējie un pašreizējie centieni. Grieķija bija arī pirmā dalībvalsts, kas pabeidza partnerības nolīgumu 2021.–2027. gada plānošanas periodam. Partnerības nolīgumā, ko Komisija pieņēma 2021. gada 29. jūlijā, ir izklāstīta stratēģiskā ievirze vairāk nekā 21 miljarda EUR vērtu investīciju izmantošanai Grieķijas ekonomiskās, sociālās un teritoriālās kohēzijas atbalstam.

Reformu īstenošana noritēja raiti vairākās politikas jomās, un vairākas konkrētas politikas saistības tika izpildītas pašreizējā pārskata periodā. Konkrētāk jāmin turpmākais.

- Ir panākts būtisks progress **privatizācijas** jomā, jo īpaši slēdzot darījumu par nozīmīgo *Hellinikon* projektu un izvēloties vēlamo ieguldītāju *Egnatia* koncesijā un Valsts gāzes korporācijas (*DEPA*) infrastruktūras darījumā. ***Hellenic Corporation of Assets and Participations*** darbs virzās uz priekšu attiecībā uz atjaunināta stratēģiskā plāna un Atēnu pilsētas transporta organizācijas izpildes līguma izstrādi.

- **Publisko ieņēmumu neatkarīgās iestādes** papildu algu sistēma, kas tika pieņemta saistībā ar 10. ziņojumu, ir veiksmīgi ieviesta ievērojamam skaitam tās darbinieku, tādējādi izpildot konkrētās saistības nodokļu administrēšanas jomā.

- Neraugoties uz ilgo kavēšanos konkursa procedūrā, nesen tika parakstīts līgums par attiecīgās IT sistēmas pilnīgu ieviešanu **investīciju licencēšanas sistēmas** atbalstam, tādējādi izpildot šīs konkrētās saistības.

- Līguma par **Grieķijas tiesību aktu kodifikācijas un reformas valsts vārtejas** izveidi slēgšanas tiesības ir piešķirtas, faktiski slēdzot šīs konkrētās saistības. Līgumam ir 36 mēnešu ilgs īstenošanas posms, un to finansē ES, izmantojot valsts stratēģisko ietvardokumentu.

Progress turpinājās arī citās jomās, uz kurām attiecas konkrētas saistības, un iestādes apņēmās nodrošināt to īstenošanu atbilstoši saskaņotajiem termiņiem. Konkrētāk jāmin turpmākais.

- **Nodokļu administrācijai** paredzētā gala-gala (*end-to-end*) datu vākšanas IT sistēma (konkrētas 2021. gada vidus saistības) ir testēšanas posmā, un paredzams, ka galīgā sistēma būs ieviesta līdz 2021. gada beigām, kas kopumā atbilst 10. ziņojumā paredzētajam.

- Attiecībā uz veselības un sociālo aprūpi līdzekļu **atgūšana**, t. i., izdevumi, kas pārsniedz tiesību aktos noteiktos griestus attiecībā uz publiskajiem izdevumiem par zālēm un citiem veselības aprūpes pakalpojumiem un kas ir jāiekasē no veselības aprūpes sniedzējiem, tagad pēc pandēmijas izraisītās kavēšanās lielā mērā virzās uz priekšu saskaņā ar grafiku. Iestādes gūst progresu, pieņemot primāros tiesību aktus par personu ar **invaliditāti** individuālās palīdzības shēmas izveidi, kuras pamatā ir jauna, uz funkcionalitāti balstīta invaliditātes novērtējuma pieeja, un līdz gada beigām ir jāpieņem sekundārie tiesību akti.

- Attiecībā uz darījumdarbības un investīciju vidi un ievērojot 2021. gada aprīlī pieņemto tiesību aktu kopumu, iestādes 2021. gada jūnijā pieņēma papildu primāros tiesību aktus, lai reformētu **saimnieciskās darbības licencēšanu** visās nozarēs, par kurām panākta vienošanās. Šāda rīcība ir apsveicama. Tomēr iestādes tiek mudinātas pastiprināt to ministru dekrētu pieņemšanas tempu, kas vajadzīgi, lai īstenotu aprīļa un jūnija likumus, kas ir nepieciešami, lai jaunie noteikumi varētu pilnībā darboties. **Kadastra** projekta pabeigšanas ceļveža īstenošana norit apmierinoši; mēreni kavējas meža karšu ratifikācija. Eiropas iestādes atzinīgi vērtē to, ka iestādes ir pieņēmušas jaunu kadastra likumu, kura mērķis ir paātrināt kadastrālās kartēšanas un īpašuma nodošanas procedūras. Paredzams, ka pēc nesen īstenotās nodarbinātības reformas iestādes līdz 2022. gada sākumam iesniegs sākotnējo jaunā Darba kodeksa projektu, lai ar **tiesību aktu kodifikācijas** palīdzību uzlabotu juridisko noteiktību un piekļuvi tiesību aktiem.

- **Tieslietu** jomā iestādes ir guvušas labus panākumus attiecībā uz konkrētajām saistībām par elektronisko dokumentu ieviešanu (*e-filing*) pašreizējā pārskata periodā. Grieķijas atveseļošanas un noturības plānā ir iekļauti vairāki atzinīgi vērtējami turpmākie pasākumi, kas turpinās šīs reformas mērķu sasniegšanu un paplašinās tos.

- Attiecībā uz **korupcijas apkarošanu** iestādes ir ierosinājušas pasākumus, lai pakāpeniski līdz 2022. gada aprīlim īstenotu atlikušos Pretkorupcijas starpvalstu grupas (*GRECO*) ieteikumus, kas ir konkrētas saistības.

- Iestādes turpināja īstenot **Olimpiskā sporta centra** (*OAKA*) attīstības ģenerālplānu. Būs jāturpina darbs, lai nodrošinātu, ka objekta plāni garantē tā ilgtermiņa finansiālo ilgtspēju.

Iestādes ir guvušas progresu saistībā ar vairākām plašākām strukturālām reformām, kas tika sāktas pastiprinātās uzraudzības kontekstā. Konkrētāk jāmin turpmākais.

- Parlamentā 2021. gada augustā tika pieņemts jauns visaptverošs likums par **skolas izglītību**, un to piemēros pašreizējā 2021.–2022. akadēmiskajā gadā. Ar šo reformu tiek ieviesti vairāki svarīgi jauninājumi attiecībā uz skolu autonomiju, organizatoriskām pārmaiņām un skolotāju novērtējumu.

- Iestādes, izmantojot Eiropas Komisijas sniegto tehnisko atbalstu, ir sagatavojušas sīki izstrādātu rīcības plānu, lai stiprinātu **ierēdņu darbā pieņemšanas procesu**. Plāna īstenošana tiks uzraudzīta saskaņā ar Grieķijas atveseļošanas un noturības plānu.

- Iestādes ir pieņēmušas jaunu valsts **publiskā iepirkuma stratēģiju** 2021.–2025. gadam ar galvenajām iniciatīvām, tostarp publiskā iepirkuma procesu digitalizāciju, modernu rīku un e-pakalpojumu ieviešanu un pārvaldības un kontroles sistēmas uzlabojumiem.

- Visbeidzot, bet ne mazāk svarīgi ir tas, ka iestādes turpina gūt stabilu progresu **e-pārvaldības** jomā, jo īpaši attiecībā uz "gov.gr" portāla pastāvīgo attīstību un publiskā sektora sistēmu stabilitātes nodrošināšanu. Darbības šajā jomā tiks atbalstītas arī no Grieķijas Atveseļošanas un noturības fonda.

Dažās jomās progress ir bijis lēnāks, nekā tika paredzēts 10. ziņojumā. Proti, **nokavēto maksājumu nokārtošanas** temps nav paātrinājies. Kopējais nokavēto maksājumu apjoms bija aptuveni 900 miljoni EUR, pārsniedzot jūlija beigās noteikto kopējo mērķi (aptuveni 500 miljoni EUR) par gandrīz 80 %. Šī būtiskā novirze rada bažas, jo īpaši ņemot vērā 10. ziņojuma kontekstā veikto apjomīgo maksājumu nokārtošanas mērķu pārvērtēšanu. Pašreizējās kavēšanās dēļ mērķis būtiski nokārtot ar pensijām nesaistīto nokavēto maksājumu apjomu, kas bija jāsamaksā 2021. gada jūnijā, ir grūti sasniedzams pat līdz septembra beigām. Iestādes tiek aicinātas paātrināt visu to darbību īstenošanu, kas atvieglo nokavēto maksājumu nokārtošanu un novērš jaunu maksājumu uzkrāšanos, lai izvairītos no turpmākām novirzēm no saskaņotajiem mērķiem. Tomēr ir iepriecinoši, ka Grieķijas Revīzijas palātas ieteikumu par nokavēto maksājumu nokārtošanu īstenošana turpinās, kā plānots, un ka iestādes ir apzinājušas priekšlikumus dažu fiskālo procedūru vienkāršošanai, un lielākā daļa no tiem ir jāpieņem līdz 2021. gada oktobrim un decembrim. Iestādes kopumā ir panākušas ievērojamu progresu **inspekciju sistēmas reformēšanā**, taču pēdējais atlikušais elements no prioritārajām jomām, kurām tiek piemērota pastiprināta uzraudzība, proti, primārie tiesību akti un īstenošanas dekrēti par inspekcijām vides aizsardzības jomā, ir aizkavējies sakarā ar notiekošo plašāko vides reformu attiecībā uz 2021. gada maija grafiku, kas bija paredzēts 10. ziņojumā. Iestādes apņēmās pabeigt inspekciju reformu līdz 2021. gada oktobra beigām. **Tieslietu** jomā darbs pie *JustStat* vienību izveides norit lēnāk, nekā gaidīts, un vēl nav izsludināts uzaicinājums iesniegt piedāvājumus integrētai lietu pārvaldības sistēmai civillietās

un krimināllietās. Pēc tam, kad 2021. gadā tika pieņemti vairāki svarīgi tiesību akti izglītības jomā, ir paredzams, ka likums par **augstāko izglītību** tiks pieņemts līdz 2021. gada beigām — nedaudz vēlāk, nekā paredzēts. **Veselības aprūpes** jomā notiek centralizēti veselības aprūpes iepirkumi, taču jaunā tiesiskā regulējuma pieņemšana attiecībā uz Valsts veselības sektora centrālo iepirkumu iestādi (*EKAPY*) ir atlikta uz nākamo pārskatīšanu. Likuma par primāro veselības aprūpi pārskatīšana virzās uz priekšu, lai gan joprojām ir jādefinē galvenie elementi, piemēram, tālāknovirzīšana un obligātā pacientu reģistrācija, un ir panākts progress arī attiecībā uz jaunu ģimenes ārstu pieņemšanu darbā. Iestādes apņēmās pabeigt projektu un nodot to sabiedriskajai apspriešanai līdz oktobra vidum.

Pateicoties pasākumiem, ko ir ieviesušas Grieķijas iestādes un kas ir ieviesti eurozonas līmenī, pandēmijas ietekme uz finanšu sektoru līdz šim ir bijusi mērena. Ir atsākta saskaņoto politikas pasākumu īstenošana, taču progress kopumā ir lēnāks, nekā gaidīts. Ieņēmumus nenesošo aizdevumu īpatsvars 2021. gada pirmajā ceturksnī saglabājās 30 % līmenī, kas ir līdzīgs 2020. gada beigu līmenim, taču paredzams, ka turpmākajos ceturkšņos atsāksies pastāvīgas uzlabošanās tendence saistībā ar turpmāku apjomīgu vērtspapīrošanu atbilstoši *Hercules* shēmai. Sākotnējās pazīmes, kas izriet no jaunā **maksātnespējas regulējuma** izmantošanas 10. ziņojuma kontekstā, ir iepriecinošas, taču ir pāragri novērtēt jaunā regulējuma efektivitāti. Koncesijas process attiecībā uz pārdošanas un atpakaļnomas struktūras izveidi neaizsargātiem parādniekiem ir atlikts uz vēl vēlāku laiku, un paredzams, ka līdz 2022. gada vidum tā izveide nebūs iespējama, tomēr tas neietekmēs citas maksātnespējas regulējuma daļas. **Neizskatīto mājsaimniecību maksātnespējas lietu** (konkrētu saistību 2021. gada beigās) izskatīšana ir atsākusies, bet tā, visticamāk, prasīs ilgāku laiku, nekā sākotnēji paredzēts, ņemot vērā tiesas apturēšanu vairākus mēnešus saistībā ar pandēmiju un zemo lietu izskatīšanas jaudu vairākās tiesās. Attiecībā uz **e-izsoles** un citu izpildes procedūru veikšanu atzinīgi vērtējamie un būtiskie pasākumi, kas iekļauti pārskatītajā Civilprocesa kodeksā (projektā), stāsies spēkā vēlāk, nekā paredzēts, proti, 2022. gada 1. janvārī, un par to ir paužama nožēla, jo agrāk tika sniegti apliecinājumi, ka kodekss stāsies spēkā līdz 2021. gada septembra vidum. Iestādes ir sākušas papildu pasākumus, lai 2022. gadā palielinātu dažu e-izsoļu procesuālo aspektu efektivitāti. 2021. gada otrajā ceturksnī turpinājās **kavēšanās ar pieprasīto valsts garantiju uzkrājuma izpildi**, kā rezultātā 2021. gada izpildes mērķrādītājs tika pārskatīts uz leju. Lai gan jaunākie dati sniedza cerīgas pazīmes attiecībā uz paātrināšanu, pārskatīto mērķu sasniegšana joprojām ir problemātiska. Eiropas iestādes atzinīgi vērtē to, ka 2021. gada jūlijā tika pieņemti vajadzīgie sekundārie tiesību akti, lai nodrošinātu **atliktā nodokļa kredītu sistēmas** pilnīgu darbību, lai bankām radušos zaudējumu gadījumā varētu izmantot atliktā nodokļa kredītus, un ka drīzumā tiks grozīti attiecīgie primārie tiesību akti, lai vēl vairāk atvieglotu vērtspapīrošanu un ienākumus nenesošu aizdevumu pārdošanu.

Iestādes norādīja, ka vairāku konkrētu saistību un citu svarīgu reformu pabeigšana līdz 12. ziņojumam ir sasniedzama. Konkrētāk jāmin turpmākais.

- Kas attiecas uz fiskālajām strukturālajām reformām, funkcionālās klasifikācijas 1. līmeņa īstenošana — konkrētas saistības 2021. gada vidū **kontu plāna** jomā — ir uz pareizā ceļa, lai varētu laikus pabeigt 2022. gada budžeta pieņemšanu. "Gala-gala" IT datu vākšanas sistēma, kas ir konkrētas saistības 2021. gada vidū **nodokļu administrācijas** jomā, šobrīd ir testēšanas posmā un saskaņā ar plānu līdz 2021. gada oktobra beigām tai ir jābūt pilnībā darbotiesspējīgai. Paredzams, ka 2021. gada novembrī tiesību aktos tiks īstenota *ENFIA* īpašuma nodokļa būtiska reforma

2022. gadā ar plašāku bāzi, ko nodrošina jaunās ar tirgu saistītās īpašuma nodokļa vērtības, kas ir konkrētas saistības.

- **Enerģētikas** jomā ar iestādēm ir panākta vienošanās par pretmonopola aizsardzības līdzekli. Tā sekmīga īstenošana, pieņemot attiecīgus reglamentējošus un korporatīvus pasākumus, izpildīs šīs konkrētās saistības.

- Paredzams, ka arī konkrētās saistības pabeigt integrētās cilvēkresursu pārvaldības sistēmas izveidi **valsts pārvaldē** tiks izpildītas līdz 2021. gada oktobrim pēc tam, kad tikko būs pabeigta to datu par katru darbinieku apvienošana, kurus iegūst no valsts ierēdņu skaitīšanas struktūras, vienotās maksājumu iestādes un cilvēkresursu departamenta. Iestādes ir arī pabeigušas esošo pagaidu darbinieku kategoriju novērtējumu un apņēmušās līdz 2021. gada oktobrim noteikt gada maksimālo ierobežojumu attiecībā uz pagaidu darbiniekiem, kurš jāpiemēro no 2022. gada. Eiropas iestādes mudināja iestādes pēc iespējas ātrāk pabeigt procedūru, lai ieceltu pastāvīgo sekretāru izglītības jautājumos.

- Neraugoties uz nelielu kavēšanos, iestādes gūst labu progresu attiecībā uz **stratēģisko projektu saraksta** un **projektu sagatavošanas mehānisma** darbības uzsākšanu, kuriem abiem būs izšķiroša nozīme Grieķijas atveseļošanas un noturības plāna īstenošanā. Paredzams, ka struktūras pilnībā sāks darboties līdz 12. ziņojumam, tostarp pirmajai stratēģiskas nozīmes līgumu attīstības programmai un konkursa procedūras uzsākšanai attiecībā uz konsultantu pamatlīgumiem par projektiem, kas noslēgti ar projektu sagatavošanas mehānisma starpniecību. Paredzams, ka iestādes arī pabeigs pieņemt atlikušos sekundāros tiesību aktus, kas atzīti par ļoti svarīgiem jaunā **publiskā iepirkuma** likuma īstenošanai pēc tam, kad pēdējos mēnešos būs panākts stabils progress.

- Ir sāktas sarunas par **Grieķijas Finanšu stabilitātes fonda** nākotni, kas ir konkrētas saistības. Paredzams, ka līdz 2021. gada oktobrim tiks pieņemts tiesību akta grozījums, kas skar fonda darbības ilgumu, pārvaldību, atsavināšanas stratēģiju un īpašās tiesības. Tiek atzīmēts, ka fonda izpilddirektora vietnieka iecelšanas process ir aizkavējies. Joprojām ir būtiski saglabāt fonda neatkarību un ievērot tiesību aktos noteikto atlases procesu.

Kopumā šajā ziņojumā secināts, ka Grieķija ir veikusi nepieciešamos pasākumus, lai izpildītu savas konkrētās saistības, neraugoties uz pandēmijas radītajiem sarežģītajiem apstākļiem. Iestādes ir izpildījušas konkrētas saistības dažādās jomās, tostarp privatizācijā, darījumdarbības vides uzlabošanā un nodokļu administrēšanā, vienlaikus virzot uz priekšu plašākas strukturālās reformas, tostarp skolu izglītības un valsts pārvaldes jomā. Eiropas iestādes atzinīgi vērtē ciešo un konstruktīvo iesaisti visās jomās un mudina iestādes saglabāt dinamiku un vajadzības gadījumā pastiprināt centienus novērst kavējumus, kurus daļēji izraisīja pandēmija, jo īpaši attiecībā uz finanšu sektora reformām un nokavētu maksājumu nokārtošanu.

MAKROEKONOMISKĀS NORISES

Pēc lielās lejupslīdes 8,2 % apmērā 2020. gadā Grieķijas ekonomika sāka atveseļoties gada pirmajā pusē. Reālais IKP 2021. gada pirmajā un otrajā ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni (sezonāli koriģēti) palielinājās attiecīgi par 4,5 % un 3,4 %, ko veicināja investīcijas un krājumu pieaugums. Pēc cenu krituma vairāku mēnešu garumā patēriņa cenu

kāpums vasarā paātrinājās, augustā sasniedzot 1,2 %. Norises pirmajā pusgadā, lai gan nedaudz atsaistītas no citās dalībvalstīs novērotā globālā inflācijas spiediena, galvenokārt skaidrojamas ar PVN samazinājumu ietekmi uz pakalpojumu cenām. Neraugoties uz pandēmijas izraisītajiem lielajiem ekonomikas traucējumiem, nodarbinātības atbalsta pasākumi turpināja atbalstīt darba tirgu. Tiek lēsts, ka 2020. gadā aptuveni 1,5 miljoni darba ņēmēju vairāk nekā 200 000 uzņēmumos tika atbalstīti ar nodarbinātības atbalsta pasākumiem, ko finansēja no ES atbalsta instrumenta bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā (*SURE*), savukārt vairāk nekā 600 000 darba ņēmēju labumu no šā instrumenta varētu gūt 2021. gadā. Pēc veselības aprūpes ierobežojumu atvieglošanas un tūrisma sezonas atsākšanās, kas palīdzēja paātrināt darbvietu radīšanu, bezdarba līmenis 2021. gada otrajā ceturksnī samazinājās līdz 15,9 %, t. i., par 0,4 procentpunktiem zemāks nekā tā līmenis pirmajā ceturksnī un par 1 procentpunktu augstāks salīdzinājumā ar iepriekšējo gadu. Tomēr jauniešu bezdarbs palielinājās no 32,8 % 2020. gada pirmajā ceturksnī līdz 41,7 % 2021. gada pirmajā ceturksnī (jaunākie pieejamie dati). Galvenie rādītāji no *Ergani* informācijas sistēmas norāda uz turpmāku nodarbinātības pieaugumu vasaras mēnešos, kas liecina par iespējamu bezdarba līmeņa samazināšanos nākamajā ceturksnī. Paralēli turpinās vakcinācijas kampaņa, tomēr bažas rada nesenais saslimušo gadījumu skaita pieaugums vasaras periodā sakarā ar jaunā delta varianta parādīšanos.

Saskaņā ar Komisijas 2021. gada vasaras starpposma prognozi 2021. gadā IKP pieaugs par 4,3 % un 2022. gadā – par 6,0 %. Paredzams, ka 2021. gadā izaugsmi veicinās iekšzemes pieprasījums, pateicoties atveseļošanas un noturības plānā paredzētajam investīciju stimulam, kā arī fiskālajam stimulam no valdības atbalsta pasākumiem. Lai gan vasaras sezonā, jo īpaši augustā, pateicoties citu valstu tūristiem tika atgūta ievērojama daļa no zaudējumiem salīdzinājumā ar 2019. gada līmeni, tiek prognozēts, ka ieņēmumi no tūrisma saglabāsies zemāki par 2019. gada līmeni. Gaidāms, ka preču eksports saglabās pozitīvu impulsu, ko veicinās tā ievērojamā noturība pandēmijas laikā. Nominālā inflācija 2021. gadā tiek prognozēta –0,4 % apmērā un 2022. gadā 0,5 % apmērā.

Grieķijas nesen pieņemtais atveseļošanas un noturības plāns ir paredzēts, lai turpmāk stiprinātu privātās un publiskās investīcijas. Īstenojot stratēģiskās investīcijas tādās jomās kā zaļā pārveide, digitālā pārkārtošanās, ilgtspējīga un iekļaujoša izaugsme, kā arī citas izaugsmi veicinošas darbības, ir sagaidāms, ka plāns atbalstīs ekonomikas atveseļošanu. Saskaņā ar jaunākajām Komisijas dienestu simulācijām paredzams, ka IKP līmenis līdz 2026. gadam palielināsies par 2,1–3,3 %, ņemot vērā dotāciju un aizdevumu komponenta kopējo ietekmi. Šādās simulācijās nav iekļauta plānā paredzēto strukturālo reformu iespējamā pozitīvā ietekme, kas varētu būt ievērojama. Izaugsmi atbalstīs arī jaunais ES finansējuma cikls.

Prognozes joprojām ir saistītas ar lielu nenoteiktību. Īpaši attiecībā uz tūrisma nozares atveseļošanu galvenais faktors būs progress cīņā pret pandēmiju gan vietējā, gan starptautiskā līmenī. Tūrisma atsākšana maija sākumā veicināja nozares attīstību, tomēr tā ietekmi daļēji mazināja vēlīna ierobežojumu atvieglošana ieceļošanai no galvenajām tūrisma izcelsmes valstīm. Nenoteiktība pastāv arī attiecībā uz privātā sektora atlabšanas ātrumu pēc atbalsta pasākumu termiņa beigām. Šā iemesla dēļ šo pasākumu pakāpeniska atcelšana būs rūpīgi jāplāno, lai izvairītos no domino efekta un nepieļautu jaunu bankrotējošu uzņēmumu skaita pieaugumu. Tas attiecas arī uz darba tirgu un to attiecīgo darba tirgus atbalsta shēmu atcelšanu, kuras jāizstrādā ar mērķi saglabāt kontroli pār atlaišanas gadījumu skaita pieaugumu. Nesenais ražošanas izmaksu pieaugums un piegādes ķēdes vājās vietas palielina nenoteiktību attiecībā uz inflācijas prognozēm. Papildus nenoteiktības avots joprojām ir ārējie ģeopolitiskie faktori un iespējama migrācijas plūsmu atjaunošanās. Pozitīvi ir tas, ka daļas no

iepriekšējā gada atlikto pirkumu realizēšana varētu vēl vairāk veicināt privāto patēriņu, kā par to liecina biežāk sniegtie ekonomikas rādītāji.

FISKĀLĀS NORISES

Iestādes turpina sniegt savlaicīgu, mērķtiecīgu un pagaidu atbalstu ekonomikai, kuras atvēršana ir bijusi pakāpeniskāka, nekā tika paredzēts aprīlī. Saskaņā ar Padomes atzinumu par Grieķijas 2021. gada stabilitātes programmu Grieķijas 2020. un 2021. gadā veiktie pasākumi ir saskaņā ar Padomes 2020. gada 20. jūlija ieteikumu ([5]). Līdz 2021. gada augustam pieņemtie pasākumi joprojām ir spēkā, un nākamajā periodā tos ir paredzēts pakāpeniski atcelt. Tagad paredzams, ka šo pasākumu fiskālās izmaksas sasniegs 5,9 % no IKP, t. i., 2021. gadā par 0,2 % no IKP lielākas, nekā iepriekš aplēsts. Tas ietver jaunu pasākumu, kas mudina pilngadīgus jauniešus vakcinēties. Valdība plāno turpināt savu atbalstu nākamgad, taču mazākā apmērā. Papildus jau izziņotajiem pasākumiem attiecībā uz sociālā nodrošinājuma iemaksu samazināto likmi un sociālās solidaritātes nodokļa samazinājumu privātajā sektorā, kuri iekļauti Komisijas 2021. gada pavasara prognozē, iestādes nolēma arī 2022. gadā piemērot zemākas pievienotās vērtības nodokļa likmes konkrētām precēm un pakalpojumiem dažās neaizsargātās nozarēs. Padome 2021. gada jūnijā ieteica Grieķijai 2022. gadā izmantot Atveseļošanas un noturības mehānismu, lai finansētu papildu investīcijas atveseļošanas atbalstam, vienlaikus īstenojot piesardzīgu fiskālo politiku un saglabājot valsts finansētas investīcijas ([6]).

Reaģējot uz plašajiem meža ugunsgrēkiem augustā, iestādes pieņēma glābšanas un atbalsta pasākumu kopumu. Iestādes 2021. gada augusta beigās pieņēma papildu budžetu, kas parastos budžeta izdevumus palielina par 0,1 % no IKP un publisko ieguldījumu budžeta izdevumus par 0,2 % no IKP, lai finansētu pasākumus, kas sniedz palīdzību skartajām mājsaimniecībām, uzņēmumiem un reģioniem. Tiek lēsts, ka ieviestais atbalsts palielinās publiskos izdevumus par 0,3 % no IKP 2021. gadā un par 0,1 % no IKP 2022. gadā, un to veido plašs pasākumu klāsts, piemēram, dotācijas un aizdevumi, pandēmijas laikā sniegtie atbrīvojumi no atmaksājamā avansa atmaksāšanas, atbrīvojums no nekustamā īpašuma nodokļa (*ENFIA*) 2021.–2023. gadā, nodokļu un parādu saistību pagaidu apturēšana un atbalsts skartajām vietējām pašvaldībām, lai tām palīdzētu atjaunot savus reģionus.

Iestādes 2021. gada 11. septembrī paziņoja par papildu pasākumu kopumu. Ar vairumu pasākumu tiek pagarināti vai pielāgoti esošie atbalsta pasākumi. Konkrētāk, visu "atmaksājamo avansa maksājumu" (publiskais atbalsts pandēmijas skartajiem uzņēmumiem, kas tiek sniegts aizdevumu veidā un ietver uz nosacījumiem balstītu subsīdiju komponentu) atmaksas likme tiks samazināta vēl vairāk no pašreizējiem 50–100 % līdz 25–50 % atkarībā no katra uzņēmuma apgrozījuma zaudējumu likmes; saīsināta darba laika shēma ("SYNERGASIA") tiks pagarināta līdz 2021. gada beigām, un maksājumu subsīdiju pagaidu

([5]) Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Grieķijas 2021. gada stabilitātes programmu (OV C 304, 29.7.2021., 33.–37. lpp.).

([6]) Padomes Ieteikums (2021. gada 18. jūnijs), ar ko sniedz Padomes atzinumu par Grieķijas 2021. gada stabilitātes programmu (OV C 304, 29.7.2021., 33.–37. lpp.). Jāņem vērā, ka vispārējā izņēmuma klauzula, kas paliek spēkā 2022. gadā, ļauj uz laiku atkāpties no budžeta prasībām ar nosacījumu, ka tas neapdraud fiskālo stabilitāti vidējā termiņā. Tā sākotnēji tika aktivizēta 2020. gada martā attiecībā uz 2020. gadu un tika pagarināta arī 2021. gadā, kā norādīts 2021. gada ilgtspējīgas izaugsmes stratēģijā. Pamatojoties uz Komisijas 2021. gada pavasara prognozi, Komisija 2. jūnijā uzskatīja, ka nosacījumi vispārējās izņēmuma klauzulas turpmākai piemērošanai 2022. gadā un tās deaktivēšanai no 2023. gada ir izpildīti. Arī pēc vispārējās izņēmuma klauzulas deaktivēšanas tiks ņemta vērā valsts konkrētā situācija.

shēma koronavīrusa skartajiem debitoriem ar aizdevumiem par galveno dzīvesvietu ("Gefyra" shēma) tiks pagarināta vēl par trim mēnešiem ([7]). Reaģējot uz neseno elektroenerģijas cenu pieaugumu, tika izziņota jauna subsīdiju shēma, kas piedāvās atlaidi 30 EUR/MWh apmērā par pirmajiem 300 kWh mēnesī, kas tiks patērēti līdz gada beigām. Šis ir pagaidu pasākums un dos labumu visām mājsaimniecībām un uzņēmumiem, kuri izmanto zemspriegumu. Šo pasākumu izmaksas vēl nav pilnībā precizētas un tiks iekļautas Komisijas 2021. gada rudens prognozē. Pasākumu kopums ietver arī pasākumus, kuriem ir fiskāla ietekme 2022. gadā un kuri tiks izvērtēti 2022. gada budžeta plāna projekta kontekstā ([8]).

Attiecībā uz nodokļu maksājumu un sociālā nodrošinājuma iemaksu kavējumiem, kas radās pandēmijas laikā un ilga līdz 2021. gada jūnija beigām, ir pieņemta jauna norēķinu shēma. Ar šo jauno shēmu tiek grozīta jau pieņemtā norēķinu shēma, kas attiecas uz atlikto saistību atmaksu par laikposmu no 2020. gada marta līdz jūnijam. Saskaņā ar iepriekšējo shēmu uzņēmumi un mājsaimniecības, kuras tieši ietekmēja pārvietošanās ierobežojumi un darba līgumu apturēšana, varēja izvēlēties atliktās saistības maksāt vai nu 24 maksājumos bez procentiem, vai 48 ikmēneša maksājumos — un tādā gadījumā tiek iekasēti gada procenti 2,5 % apmērā. Tā kā pandēmija ir bijusi ilgāka, nekā tika paredzēts šīs shēmas izstrādes laikā, un tā kā jaunu nodokļu maksājumu un sociālā nodrošinājuma iemaksu kavējuma parāds ir palielinājies, iestādes nolēma atļaut ilgāku laikposmu šo saistību atmaksai saskaņā ar jauno shēmu. Pēc šīm izmaiņām atbalsttiesīgās fiziskās un juridiskās personas nokavēto parādu var atmaksāt ne vairāk kā 36 vai 72 maksājumos. Līdzīgi kā iepriekšējā shēmā, tiem, kuri izvēlēsies īsāku atmaksas periodu, netiks piemēroti procenti. Lai samazinātu vidējo veikto maksājumu skaitu, minimālais mēneša maksājums par parādiem virs 1000 EUR ir palielināts līdz 50 EUR.

Parlaments 2021. gada septembrī pieņēma papildu pensiju sistēmas reformu, un tā stāsies spēkā 2022. gadā ar ierobežotām fiskālajām izmaksām vidējā termiņā, bet ar ievērojamu fiskālo ietekmi ilgtermiņā. Iestādes izveidos jaunu, pilnībā finansētu valsts pensiju fondu, kas darbosies kā definētu iemaksu pensiju shēma papildu pensijām. Jaunpienācēji darba tirgū ([9]) tiks automātiski pieteikti šajā jaunajā fondā, savukārt darbiniekiem, uz kuriem jau attiecas definēto iemaksu sistēma un kuri ir jaunāki par 35 gadiem, būs iespēja izvēlēties, vai viņi vēlas pieteikties jaunajā fondā vai palikt spēkā esošajā shēmā. Reformas fiskālās izmaksas īstermiņā atspoguļo jauno darbinieku turpmāko iemaksu novirzīšanu uz kapitāla uzkrāšanu jaunajā fondā, tādējādi radot ieņēmumu deficītu, kas būs jāsedz no valsts līdzekļiem. Paredzams, ka nākamās desmitgades laikā šīs izmaksas būs pārvaldāmas (0,1–0,2 % no IKP gadā), un tās var segt no esošajām sociālā budžeta rezervēm. Tomēr paredzams, ka reformas izmaksas laika gaitā palielināsies un šā gadsimta 70. gados sasniegs augstāko līmeni — aptuveni 1 % no IKP gada izteiksmē. Izmaksas ir atkarīgas no to pašreizējo darbinieku daļas, kuri ir apdrošināti esošajos papildu fondos un kuri

([7]) Shēmas pagarinājums ir atkarīgs no tā, vai Komisija apstiprinās lēmuma SA.58555 grozījumu.

([8]) Saskaņā ar Komisijas 2021. gada pavasara prognozi primārais deficīts, ko uzrauga pastiprinātas uzraudzības ietvaros, 2021. gadā sasniegs 7,3 % no IKP un 2022. gadā 0,5 % no IKP, kas ir cieši saskaņots ar iestāžu prognozi. Grieķijas parlaments 2021. gada jūlijā pieņēma arī vidēja termiņa fiskālo stratēģiju, kas atbilst 2021. gada aprīlī iesniegtajai stabilitātes programmai.

([9]) Jaunpienācēji, kas pieņemti darbā nozarēs, uz kurām jau attiecas pašreizējā nosacītā definēto iemaksu palīgsistēma.

nolemj pāriet uz jauno fondu, savukārt ietekme uz vispārējās valdības parāda līmeni būs atkarīga arī no šā fonda ieguldījumu stratēģijas un tā nozaru klasifikācijas ([10]).

Fiskālie riski joprojām ir būtiski un galvenokārt saistīti ar pandēmijas attīstību un vēl nepieņemtajiem tiesas nolēmumiem. Pandēmijas ierobežošanas pasākumu un ar tiem saistītā fiskālā atbalsta pagarināšanas gadījumā, ja pandēmija turpināsies, varētu rasties papildu fiskālās izmaksas. Citi riski izriet no iespējas, ka garantijas, kas izsniegtas kā daļa no atbalsta pasākumiem, var tikt pieprasītas turpmākajos gados. Papildu riski ir saistīti ar vēl nepieņemto tiesas nolēmumu par pensijām ar atpakaļejošu spēku. Pēc 2020. gada jūlija Valsts padomes nolēmuma Grieķijas valsts samaksāja 1,4 miljardus EUR pensiju maksājumos ar atpakaļejošu spēku, bet atteicās atzīt visas atlikušās prasības, kas saistītas ar sezonālajām piemaksām un papildpensijām. Vēl nepieņemtais Valsts padomes nolēmums par kompensāciju ar atpakaļejošu spēku par papildpensiju un sezonālo piemaksu samazinājumu varētu radīt papildu būtiskus maksājumus, ja tiesa lemtu par labu pensionāriem. Turklāt vēl nepieņemtās tiesvedības lietas pret Valsts nekustamā īpašuma uzņēmumu (*ETAD*) joprojām rada fiskālos riskus. Visbeidzot, vēl nav pabeigta pārdošanas un atpakaļnomas struktūras klasifikācija attiecībā uz īpašumiem, kas pieder neaizsargātiem debitoriem. Ja to klasificē kā vispārējās valdības struktūru, tas radītu ievērojamas fiskālās izmaksas struktūras darbības uzsākšanas posmā.

VALSTS PARĀDA FINANSĒŠANA

Naudas rezerve joprojām ir liela, jo valdība sekmīgi turpina obligāciju emisijas programmu. Valsts obligāciju ienesīguma starpības salīdzinājumā ar Vācijas valsts obligācijām ir vēl vairāk samazinājušās, un kopš 2021. gada maija beigām desmit gadu obligācijām ir saglabājušās aptuveni 100 bāzes punktu apmērā. Labvēlīgos finansēšanas nosacījumus joprojām sekmē arī Eiropas Centrālās bankas atbalstošā monetārās politikas nostāja, arī tās pandēmijas ārkārtas aktīvu iegādes programma. Grieķija kopš 2021. gada aprīļa kapitāla tirgus ir izmantojusi vairākas reizes. Maijā tā piesaistīja 3 miljardus EUR, emitējot jaunu 5 gadu valsts etalona obligāciju. Attiecīgais ienesīgums bija 0,17 % ar kupona likmi 0 % apmērā. Abas ir zemākās vērtības, kādas jebkad ir bijušas šāda termiņa Grieķijas obligācijai. Jūnijā tika atsākta 2021. gada janvāra 10 gadu obligāciju emisija, un tika piesaistīti 2,5 miljardi EUR ar 0,89 % ienesīgumu. Septembrī emisijas darbība turpinājās, atsākot agrāk pārtraukto 5 un 30 gadu obligāciju emisiju. Publiskā parāda pārvaldības aģentūra no šīm emisijām piesaistīja attiecīgi 1,5 miljardus EUR (0,02 % ienesīgums) un 1 miljardu EUR (1,675 % ienesīgums). Grieķijas valsts jau ir pārsniegusi savu sākotnējo emisijas plānu 2021. gadam, piesaistot 14 miljardus EUR atvērtā tirgū. Turklāt maijā Grieķijai tika izmaksāti aizdevumi aptuveni 2,5 miljardu EUR apmērā saskaņā ar Eiropas pagaidu programmu "Atbalsts bezdarba risku mazināšanai ārkārtas situācijā". Vispārējās valdības naudas rezerves 2021. gada jūlija sākumā bija aptuveni 34 miljardi EUR[11]. Turklāt 2021. gada augustā Grieķija no Atveseļošanas un noturības mehānisma saņēma priekšfinansējumu 4 miljardu EUR apmērā.

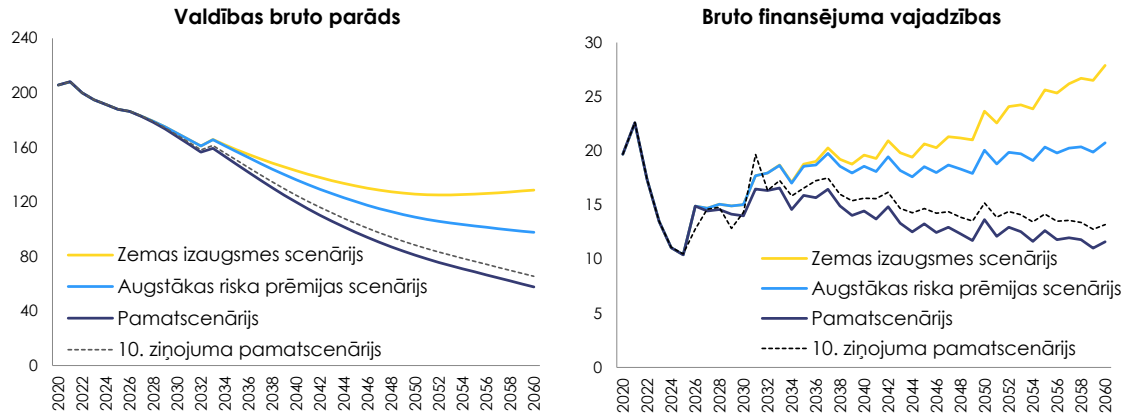
([10]) Ja to klasificētu vispārējās valdības sektorā, ietekme uz valsts parādu būtu mazāka, jo fondā turētās Grieķijas valsts obligācijas tiktu konsolidētas vispārējā valdībā.

([11]) Naudas rezerves joprojām ir 15,7 miljardi EUR. Naudas rezervju konts tika veidots, izmantojot arī maksājumus saskaņā ar Eiropas Stabilitātes mehānisma programmu, un tas ir paredzēts parādu apkalpošanai. Grieķija šo summu var izmantot arī citiem mērķiem pēc tam, kad ir saņemts Eiropas Stabilitātes mehānisma vadības struktūru apstiprinājums.

PARĀDA ATMAKSĀJAMĪBAS ANALĪZE

Analīzes atjauninājumā norādīts, ka parāda atmaksājamības riski salīdzinājumā ar 10. ziņojumu kopumā ir palikuši nemainīgi. Līdzīgi kā 10. ziņojumā, pašreizējā analīzes atjauninājumā norādīts, ka īstermiņa riski parāda atmaksājamībai joprojām ir ierobežoti. "Zemas izaugsmes" un "augstākas riska prēmijas" scenāriju gadījumā ilgākā periodā riski ir nozīmīgāki. Parāda atmaksājamības analīze joprojām balstās uz Komisijas pavasara prognozi, un tā ir atjaunināta ar jaunu informāciju par nākotnes likmēm un emisijām, kas notikušas kopš iepriekšējā ziņojuma. Salīdzinājumā ar 10. ziņojumu pamatscenārijs ir nedaudz uzlabojies sakarā ar Grieķijas nākotnes likmju turpmāku samazināšanos augusta vidū, savukārt alternatīvie scenāriji kopumā nemainījās, jo bezriska procentu likmju prognozes mainījās tikai nedaudz. Pamatscenārijā parāds samazinās līdz 57,6 % no IKP līdz 2060. gadam, savukārt bruto finansējuma vajadzības ilgtermiņā saglabājas zem 15 % no IKP. Augstākas riska prēmijas scenārijā parāds samazinās līdz 97,6 % no IKP līdz 2060. gadam, savukārt bruto finansējuma vajadzības svārstās aptuveni 20 % apmērā no IKP, sākot no 2050. gadu beigām. Zemas izaugsmes scenārijā parāda līmenis nestabilizējas, un bruto finansējuma vajadzības pastāvīgi pārsniedz 20 %, sākot no IKP no 2040. gadu beigām.

1.1. diagramma. **Parāda atmaksājamības analīzes rezultāti**

Avots: Komisijas dienesti.

NORISES FINANŠU SEKTORĀ

Uzkrājumu vajadzības, kas saistītas ar ienākumus nenesošo aizdevumu vērtspapīrošanas darījumiem, ir mazinājušas banku rentabilitāti. Tā rezultātā 2021. gada pirmajā ceturksnī bankas turpināja darboties ar zaudējumiem. Pozitīvi ir tas, ka neto ieņēmumi palielinājās, īpaši pateicoties vienreizējiem ieņēmumiem no tirdzniecības, kas saistīti ar valdības obligāciju portfeli, savukārt neto procentu ienākumi bija noturīgi, jo finansējuma izmaksas bija zemākas, pateicoties pietiekamajai likviditātei pieaugošo noguldījumu un Eurosistēmas lielā finansējuma dēļ. Divu sistēmisku banku gadījumā rezultātus veicināja arī zemākas riska izmaksas, jo tās sāk gūt labumu no ienākumus nenesošo aizdevumu aizņemto līdzekļu īpatsvara samazināšanas. Tajā pašā laikā darbības izmaksas palielinājās dažu vienreizēju pārstrukturēšanas izmaksu dēļ. Izņemot šīs izmaksas, darbības izmaksas samazinājās, atspoguļojot banku centienus samazināt darbinieku un filiāļu skaitu. Gaidāms, ka zemo procentu likmju un gaidāmās bilances sakārtošanas rezultātā neto procentu

likmes joprojām būs pakļautas spiedienam. Tāpēc rentabilitātes perspektīvas 2021. gada otrajā pusē ietekmēs i) banku spēja vēl vairāk samazināt savas uzkrājumu vajadzības, ii) saimnieciskā darbība, kas ietekmēs pieprasījumu pēc jauniem aizdevumiem, un iii) banku spēja rast alternatīvus ienākumu avotus. Vēl svarīgi uzdevumi tuvākajā laikā būs turpmāka izmaksu samazināšana un digitālās pārkārtošanās priekšrocību izmantošana.

Grieķijas banku kapitāla pozīcija 2021. gada pirmā ceturkšņa beigās kopumā saglabājās atbilstoša, neraugoties uz pandēmijas radītajiem zaudējumiem, banku bilanču sakārtošanu un pārejas perioda prudenciālo korekciju daļēju izbeigšanu. Banku pirmā līmeņa pamata kapitāla un kopējā kapitāla vidējā attiecība konsolidēti bija attiecīgi 13,6 % un 15,6 % no riska svērtajiem aktīviem. Tas nozīmē samazinājumu salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni un 2019. gada beigām (attiecīgi 16,2 % un 17,3 %), jo bankas ir pārcēlušas uz agrāku laiku uzkrājumus, kas saistīti ar pandēmijas un gaidāmās vērtspapīrošanas ietekmi. Pārejas perioda prudenciālo korekciju pakāpeniska atcelšana([12]) un galvenokārt garantēto atlikto nodokļu aktīvu ikgadējā amortizācija uz laiku arī radīja spiedienu uz banku vispārējo kapitāla rādītāju 2021. gada pirmajā ceturksnī. Tomēr nesenā, veiksmīgā akciju kapitāla palielināšana divās sistēmiskās bankās 2021. gada otrajā ceturksnī ([13]) (kopā ar citiem kapitāla palielināšanas pasākumiem) ļauj Grieķijas sistēmiskajām bankām pilnveidot savas vērienīgās stratēģijas ienākumus nenesošo aizdevumu samazināšanai. Tajā pašā laikā dažu mazāk nozīmīgu iestāžu kapitāla pozīcijai tuvākajā laikā var būt nepieciešama cieša uzraudzība, jo tās arī risina jautājumu par ienākumus nenesošo aizdevumu augsto līmeni. Attiecībā uz minimuma prasību pašu kapitālam un atbilstīgajām saistībām (*MREL*) četras sistēmiskās bankas ir pielāgojušas savu emisijas politiku tā, lai sasniegtu saistošo starpposma mērķrādītāju, kas noteikts 2022. gada 1. janvārī, par ko liecina sekmīgas emisijas 2021. gada pirmajā pusē ([14]).

Valsts un banku saikne pēdējā gada laikā ir kļuvusi spēcīgāka, un tai būs nepieciešama cieša uzraudzība Jau tā lielajam atlikto nodokļu kredītu īpatsvaram banku kapitālā ir tendence pieaugt, 2021. gada pirmajā ceturksnī sasniedzot 65 % no pirmā līmeņa pamata kapitāla, jo banku kapitāla pozīcijas ir pakļautas spiedienam, ko rada pabeigtās un gaidāmās aizdevumu vērtspapīrošanas izmaksas un zemais rentabilitātes līmenis. Turklāt Grieķijas sistēmiskās bankas ir pakāpeniski palielinājušas iekšzemes valdības obligāciju turējumus (no 6,4 % no to kopējiem aktīviem 2018. gada beigās līdz 10,1 % no to kopējiem aktīviem 2020. gada beigās ([15])), lai gan ar to saistītais risks pagaidām joprojām ir ierobežots saistībā ar valdības obligāciju turējumu daļu, kas klasificēta amortizētajās izmaksās ([16]), un valsts obligāciju ienesīguma likmju zemo svārstīgumu labvēlīgas Eiropas Centrālās bankas monetārās politikas nostājas dēļ. Turklāt Grieķijas banku pakļautība valstij vēl vairāk palielinās, izmantojot valsts garantijas, kas sniegtas *Hercules* shēmas un Covid-19 valsts

([12]) Šie pārejas pasākumi attiecas uz jauno grāmatvedības standartu pakāpenisku ieviešanu attiecībā uz finanšu aktīvu vērtības samazināšanos un tādu jaunu noteikumu īstenošanu, kas bankām liek ātrāk norakstīt ienākumus nenesošus riska darījumus saskaņā ar Regulu (ES) 2019/630, ar ko groza Regulu (ES) Nr. 575/2013, un attiecīgajiem uzraudzības norādījumiem.

([13]) Pirmā – 2021. gada aprīlī, piesaistot 1,38 miljardus EUR, un otra – 2021. gada jūnijā, piesaistot 800 miljonus EUR. Tie bija pirmie Grieķijas banku akciju kapitāla palielinājumi kopš 2015. gada.

([14]) Grieķijas bankas 2021. gada pirmajā pusē emitēja otrā līmeņa parādzīmi 500 miljonu EUR apjomā 2021. gada martā, augstākās prioritātes nenodrošinātu parādzīmi 500 miljonu EUR apjomā 2021. gada maijā un pirmā līmeņa papildu parādzīmi 600 miljonu EUR apjomā 2021. gada jūnijā.

([15]) Avots: Grieķijas Banka, Finanšu stabilitātes pārskats, 2021. gada jūnijs.

([16]) Klasificējot valdības obligāciju turējumus kā turētus līdz termiņa beigām (t. i., amortizētajās izmaksās), bankas pasargā savu kapitāla bāzi no jebkāda iespējama valdības obligāciju ienesīguma likmju svārstīguma pieauguma.

atbalsta pasākumu kontekstā, savukārt valsts saglabā arī valsts kapitāla daļas šajā nozarē, jo tā ir piedalījusies iepriekšējās banku rekapitalizācijās.

Paredzams, ka ieņēmumus nenesošo aizdevumu īpatsvara nelielais samazinājums 2021. gada pirmajā ceturksnī tiks novērsts nākamajos ceturkšņos saistībā ar turpmāku ienākumus nenesošu aizdevumu vērtspapīrošanu *Hercules* shēmas ietvaros. Pēc nepārtraukta uzlabojuma 2020. gadā ienākumus nenesošo aizdevumu īpatsvars 2021. gada martā palielinājās līdz 30,3 % individuālā īmenī, un tas joprojām ir visaugstākais eurozonā. Šā nelielā pieauguma iemesls ir jaunu saistību neizpildes gadījumu pieaugums gada pirmajā ceturksnī, jo īpaši uzņēmumu un patēriņa aizdevumu portfelī, un trīs no četrām sistēmiskajām bankām ceturkšņa laikā reģistrēja ienākumus nenesošu aizdevumu neto ieplūdi. Tomēr paredzams, ka no gada otrā ceturkšņa ieņēmumus nenesošo aizdevumu apjoms atkal samazināsies, jo līdz 2021. gada jūnija beigām saskaņā ar *Hercules* shēmu tika oficiāli noslēgti vēl trīs darījumi, sasniedzot vērtspapīroto ienākumus nenesošo aizdevumu kopējo portfeli aptuveni 17 miljardu EUR apmērā. Četras sistēmiskās Grieķijas bankas plāno līdz 2021. gada beigām atbrīvoties no ieņēmumus nenesošiem aizdevumiem vēl 24 miljardu EUR apmērā, izmantojot shēmas darbības termiņa neseno pagarinājumu. To mērķis ir vēlākais 2022. gadā sasniegt ienākumus nenesošu aizdevumu viencipara īpatsvaru. Šo vērienīgo samazināšanas plānu panākumi ir atkarīgi no vairākiem faktoriem, piemēram, no jaunu ienākumus nenesošu aizdevumu pieplūduma, turpmākās ekonomikas izaugsmes un vispārējiem tirgus apstākļiem. Šajā sakarā, cenšoties pielāgot *Hercules* regulējumu pēcpandēmijas vidē un atspoguļot veselības krīzes negatīvo ietekmi uz aizdevumu atgūšanu ([17]), iestādes 2021. gada jūlijā pieņēma papildu grozījumus attiecīgajā īstenošanas likumā.

Pēc moratoriju termiņa beigām sākotnējais novērtējums liecina par mēreni negatīvu ietekmi uz aktīvu kvalitāti atbilstoši banku prognozēm, taču negatīvi riski joprojām pastāv. Lielākā daļa moratoriju zaudēja spēku 2020. gada beigās ar dažiem nelieliem izņēmumiem, jo īpaši saistībā ar viesmīlības nozari. Sākotnējie rezultāti liecina, ka iespējamo saistību neizpildes gadījumu skaits, visticamāk, nepārsniegs sākotnējo aplēsi banku 2021. gada darījumdarbības plānos. Pašlaik aptuveni puse aizņēmuma ņēmēju, kas izstājas no moratorijiem, ir atgriezušies pie parastās maksājumu kārtības, savukārt atlikušo aizņēmuma ņēmēju vienmērīgo pāreju uz parasto maksājumu kārtību atbalsta a) virkne progresīvu produktu, ko bankas piedāvā pastāvētspējīgiem klientiem, kuri saskaras ar īslaicīgām grūtībām, un b) divas maksājumu subsīdiju pagaidu shēmas, ko iestādes izveidojušas saistības pildītspējīgiem vai pārstrukturētiem koronavīrusa skartajiem debitoriem ("Gefyra" un "Gefyra II" shēma). Pieteikumu iesniegšanas termiņš pēdējai no abām minētajām shēmām, kas bija vērstas uz mazo un vidējo uzņēmumu un profesionāļu darījumdarbības aizdevumiem, bija noteikts maija beigās, un kopumā tika iesniegti 40 314 pieteikumi, no kuriem 18 077 atbalsttiesīgi pieteikumi tika izskatīti līdz jūlija beigām, kas atbilst aizdevumiem 6,5 miljardu EUR apmērā, galvenokārt (84 %) ienākumus nesošiem aizdevumiem. Iestādes ir arī paziņojušas par pirmās shēmas ierobežotu pagarināšanu par 3 mēnešiem saistībā ar aizdevumiem, kas nodrošināti ar galveno dzīvesvietu, lai Covid-19 skartajiem debitoriem dotu iespēju pakāpeniskāk izbeigt šo shēmu. Tomēr joprojām pastāv negatīvi riski attiecībā uz banku uzkrājumu līmeni, jo pandēmijas pilnīga ietekme uz ienākumus nenesošu aizdevumu pieplūdumu pilnībā var atklāties novēloti — tikai 2022. gadā. Tas ir saistīts ar to, ka šā gada beigās noslēgsies lielākā daļa progresīvo produktu

([17]) Izpildes pasākumu apturēšana pandēmijas laikā ir ietekmējusi apkalpotāju spēju atgūt savus kredītus un radījusi vajadzību pēc zināma elastīguma, ņemot vērā to, ka tiesiskajā regulējumā ir paredzēti pasākumi gadījumā, ja atgūtās summas ir mazākas, nekā prognozēts darījumdarbības plānos.

un abas “Gefyra” shēmas, kā arī gaidāma dažādu citu valsts atbalsta programmu atcelšana. Tā rezultātā ir vajadzīga piemērota un viendabīga aizdevumu klasifikācija un nodrošināšana, izmantojot progresīvus risinājumus, kā arī turpmāki uzlabojumi banku iekšējā spējā nodrošināt dzīvotspējīgu ilgtermiņa aizdevumu pārstrukturēšanu, lai proaktīvi pārvaldītu šādus riskus un nodrošinātu, ka tiek sasniegti vērienīgie mērķi attiecībā uz ienākumus nenesošu aizdevumu samazināšanu.

Kredītu atbalsta programmas ir turpinājušas stiprināt ekonomikas kreditēšanu. Laikposmā no 2021. gada janvāra līdz jūnijam 28 % no jaunajiem aizdevumiem ar noteiktu termiņu nefinanšu sabiedrībām (48 % – maziem un vidējiem uzņēmumiem) tika atbalstīti ar Grieķijas Attīstības bankas piedāvātajiem instrumentiem. Covid-19 uzņēmumu garantiju fonds kopš pandēmijas sākuma un līdz jūnija beigām ir palīdzējis piešķirt aizdevumus 5,7 miljardu EUR apmērā. Fonds būs pieejams līdz 2021. gada beigām, paredzot piešķirt papildu aizdevumus 0,8 miljardu EUR apmērā. Saskaņā ar *Tepix II* līdz jūnija beigām tika izmaksāti aizdevumi gandrīz 2,1 miljarda EUR apmērā. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu apjoms turpināja pieaugt, taču lēnākā tempā. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto neto kredītu gada pieauguma temps 2021. gada jūlijā samazinājās līdz 4,1 % (no 6,7 % 2020. gada aprīlī un 10,0 % 2020. gada decembrī), samazinoties lielu uzņēmumu gadījumā, tādējādi pilnībā atsverot tempa palielinājumu mazo un vidējo uzņēmumu gadījumā, jo aprīlī divu lielu korporatīvo aizņēmumu atmaksa ietekmēja vispārējo tendenci. Nefinanšu sabiedrībām izsniegto kredītu izmaksas 2021. gada pirmajā pusgadā saglabājās vēsturiski zemas — pretēji neinkorporētu uzņēmumu kredīta izmaksām, kas ir ievērojami augstākas. Turklāt labvēlīgie tirgus apstākļi ir ļāvuši lielākajām Grieķijas nefinanšu sabiedrībām izmantot finanšu tirgus, lai ar uzņēmumu obligāciju emisiju meklētu papildu līdzekļus. Mājsaimniecību kreditēšanas gada pieauguma temps saglabājās negatīvs un kopumā nemainīgs, proti, –2,5 % 2021. gada jūlijā salīdzinājumā ar 2020. gada beigām, un šo kredītu izmaksas ir pastāvīgi augstākas.

Grieķijas Finanšu stabilitātes fonds ir piedalījies divu sistēmisko banku akciju kapitāla palielināšanā. Fonds 2021. gada otrajā ceturksnī piedalījās divu kredītiestāžu kapitāla palielināšanā, lai nepieļautu, ka tā līdzdalība tajās pārmērīgi samazinās. Tajā pašā laikā fonds ir turpinājis atbalstīt bankas to ilgtermiņa stratēģiskajos plānos, lai risinātu problēmas inovācijas un ilgtspējas jomā. Statistikas iestādes nākamajā periodā novērtēs kapitāla iepludināšanas fiskālās ietekmes statistikas apstrādi. Fonda izpilddirektora vietnieka iecelšanas process ir aizkavējies. Joprojām ir būtiski saglabāt fonda neatkarību un ievērot tiesību aktos noteikto atlases procesu.